

מקומות עבודה

על העובד מפני תאונות, תפיג את עייפותו ותשרה עליו מצב רוח טוב.

כבר במועצה הראשונה של הפועל (1926), כאשר בהתאגדות נמנו עשרות אחדות של חברים בלבד, דובר על "תרבות גופנית", שפירושה משמעת והתעמלות, טיולים וריקודים. ה"עזרה ההדדית והשוויון בחברה העובדת" הועלו על נס. תרבות הגוף הייתה מכשיר להקניית "הרגלי בריאות וחוסן גוף האדם", והספורט – "אמצעי לחיבה את תרבות הגוף על ההמונים".

תרומה נכבדה לאידיאולוגיה של הפועל תרם זימה צירלין (שניאור צורי), שעלה לארץ ישראל בשנת 1925 מהומל שברוסיה. ב-15 במאי 1926 כיהן צורי כמזכיר הארגוני של "המועצה המייסדת – ההתאגדות לתרבות גופנית, הפועל". הוא הציג באסיפת היסוד את רעיון "ספורט הפועלים" כמקור להעלאת קרנו של הפועל היהודי באמצעות הפעילות הגופנית. מקום מגוריו של זימה צירלין היה חיפה ובה החל לשמש כמורה לחינוך גופני בבית הספר העמלני – "עממי א" שברחוב הגפן. מלבד הוראת ההתעמלות

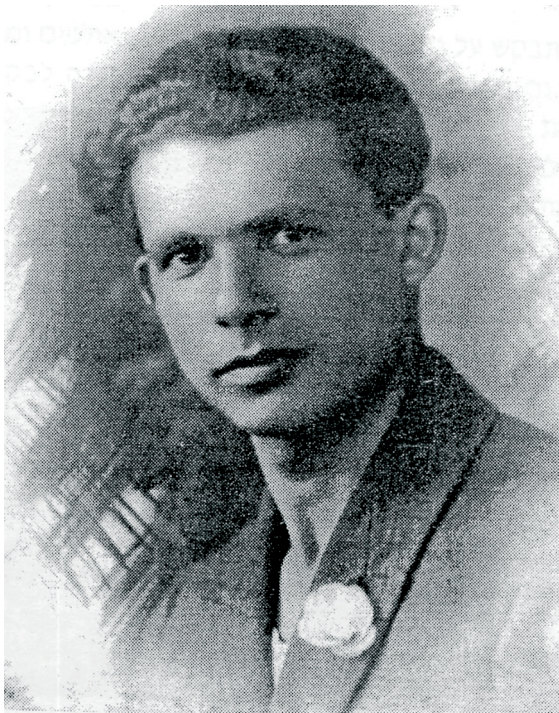
ספורט הפועלים והפועל

על פי תפיסתה של הפועל בעת הקמתה, היה הספורט כלי שרת לבריאות העובד ואמצעי לליכוד מעמד העובדים. ההישגים לא היו המגמה העיקרית, אלא תיקון הפגמים הנגרמים לגוף האדם בעבודה וכן הקניית ערנות, שתשמור

פועלי הרכבת בחיפה, במשחק נגד האנגלים - 1927

מקומות עבודה

שניאור צורי

ספורט הפועלים על כל סעיפיו בעיר, בכפר ובמשק העצמי; לטפח את סגנון החיים הפועלי-חלוצי בחיי הפועל היחיד וארגונו, לחנך את חבריו לנכונות חלוצית, לאומץ-רוח ולעמידה איתנה על משמר ערכיה של ההסתדרות ולמשמעת הסתדרותית מלאה... הפעולה בבתי חרושת ובמקומות עבודה אחרים צריכה להיעשות במסגרת הארגון המקומי של העובדים ובהתאם לתנאי עבודתם.

זאת ועוד, הוועידה החליטה את ההחלטה הזאת: "הפועל תקים פלוגות נוער במסגרת הנוער העובד ומתוך חברות מלאה בתוכו; כל הנוער המאורגן בארגוני ארץ ישראל העובדת, ינהל בעזרת הפועל את פעולתו הספורטיבית במסגרת ארגונו הוא". נתקבלו החלטות על פעולה תרבותית, על יחסים עם ארגוני ספורט אחרים והוחלט גם להקים את "פלוגות הפועל" (שהיו במידה רבה המשך לפלוגות "הסדרן", שהוקמו קודם). פלוגות הפועל יזמו פעילות ספורטיבית חדשה – הליכה בקבוצות. בדצמבר 1937 נערכה לראשונה הליכה קבוצתית ל-6 ק"מ, והשתתפו בה כ-100 חברים. זו הייתה ראשיתו של הספורט העממי של הצעדות, שהתפתח אחר כך בכל רחבי הארץ.

ביטוי נוסף לזיקה של הפועל לספורט הפועלים ניתן בדיונים הרבים על אופי הפעילות הראויה לטיפוח במסגרת האגודה. בדיונים אלה בלט המתח שבין הרצון לטיפוח המצוינות וההשתתפות בספורט התחרותי, לבין הרצון להנחיל בו בזמן ספורט להמונים. חברי המועצה המקצועית של הפועל הבינו שההתעמלות הסקנדינבית וההתעמלות הוירטואוזית של הגרמנים על המכשירים אינן מתאימות לתנאי הארץ. תפיסת המשחק והספורט שרווחה באנגליה הייתה מקובלת עליהם יותר, אך הם הסתייגו מהאינדיבידואליות המודגשת של ספורט זה. הם התנגדו גם ללחימה ללא פשרות למען ההישג הספורטיבי,

הוא היה ראש שבט הצופים בבית הספר ומדריך בתחום המחנאות והטיולים. בהמלצת מנהל בית הספר, זאב כרמי, שינה את שמו לשניאור צורי, ובמקביל הקדיש את מלוא מרצו להפועל המקומית ולארגון מורי ההתעמלות, ופעל שנים רבות כחבר הסתדרות המורים.

הקמת המחלקות השונות בהפועל חיפה, כמו המחלקה הימית, השחייה, ההתעמלות, האתלטיקה, העזרה הראשונה והמשחקים עלו בקנה אחד עם הרעיון של ספורט הפועלים וטיפוחו של הפועל העברי. חברי הפועל דיברו על "שמירה על הישגי ההסתדרות", על "ריכוז הנוער הבלתי מאורגן סביב תנועת העבודה", על "הכשרת פועלים לתפקידים לאומיים וסוציאליים" ועל "ניצול הזמן החופשי להחלפת כוח ולהשתלמות". יצחק לנדוברג-שדה, שהיה פעיל ביותר בהפועל חיפה בסוף שנות העשרים ובראשית שנות השלושים, הירבה להטיף לאידיאולוגיה של ספורט לפועלים, וטען: "כל עוד בעלי אמצעים מעטים אנו, לא נצליח בשני הדברים, לכן הבה נטפל בספורט להמונים, ולו גם ברמה ספורטיבית נמוכה יותר". היה זה שדה שטען במאמר ב"עזנו", ביטאון הפועל, כי אין לחלק את העולם ל"אלופים ולעלובים", ובעקבות זאת טבע את הסיסמה המפורסמת "לא לאלופים אלא לאלפים", שמאוחר יותר שונתה ל-"מאלפים לאלופים".

מלבד המחלקות השונות שהיו פתוחות בפני הציבור הרחב ולא נועדו רק לטיפוח אלופים, יצרה הפועל מפעלים עממיים, כדוגמת "מירוץ האביב" וצליחת הכינרת. המגמה הייתה לחזור, ככל האפשר, למקומות העבודה, ולשם כך הוקמו מחנות נופש (הראשון שבהם הוקם בנובמבר 1930 בבית-בורוכוב, שעל הכרמל), ובהם גובשה תכנית לרגיעה ולבילוי ספורטיבי.

הרעיון של "ספורט הפועלים" התחזק באמצעות הקשרים שנרקמו עם תנועת ספורט הפועלים הבינלאומי (סאס") שהייתה אז במלוא כוחה. קשרים אלה היו חשובים מאוד להפועל, ובעטיים היא נמנעה מיחסי גומלין עם מכבי, ששיתפה פעולה עם מוסדות ספורט בינלאומיים שנחשבו ל"בורגניים", כמו הוועד האולימפי הבינלאומי. הפועל נטלה חלק פעיל באולימפיאדות השונות שאורגנו על ידי סאס". יש לציין שהיה בהשתתפות זו גם מימד ציוני: להציג את דבר הציונות ותנועת הפועלים העברית בעולם הרחב, ובד בבד ליצור קשר עם הגולה היהודית ועם הנוער בתפוצות.

מטרות הפועל, כפי שהוגדרו בוועידה השנייה של הפועל בשנת 1936, ביטאו בצורה מובהקת את תפקידי הפועל, כמי שנועדה לממש את רעיון "ספורט הפועלים". בין היתר, נאמר שם: "ההתאגדות שואפת להקיף בשורותיה את כל הפועלים העבריים, והעובדים העבריים לעבודה, לפיתוח תרבות גופנית בכל ענפיה, להעמקת ההכרה הציונית – סוציאליסטית של חבריה, לעמידה על משמר ההסתדרות, למלחמתו וליצירתו של העובד העברי, המכוונים לקיבוץ גלויות העם בעבודה ולהגשמת חברת העבודה העברית בארץ ישראל... תפקידי הפועל העיקריים היו: לפתח את

הקמת המחלקה למקומות עבודה

יצחק פנאי - מקים המחלקה למקומות עבודה

בעלייה הגדולה בשנותיה הראשונות של המדינה באו עולים חדשים רבים שסייעו להחדרת הגישה הנכונה של הספורט לפועלים. על פי גישה זו, הספורט אינו מנת חלקם של הצעירים בלבד, אלא הוא מלווה את האדם, ככל הרגל בריאותי והיגייני, בכל שנות חייו, והוא גם גורם חברתי. על הספורט להיות צמוד למשטר החיים ולהיכלל במסגרת החיים היום-יומית, כלומר, עליו להיות קשור למקום עבודתו של הפועל.

באביב 1954 הניח יצחק פינסק (פנאי) (שהיה בעבר רכז תרבות במועצה) את היסודות לפעולה ספורטיבית במקומות העבודה, או כפי שכונתה אז: "המחלקה לספורט, ליד האיגוד המקצועי". הפועל חיפה החלה בארגון פעולות ספורט במקומות העבודה. פועלים מבוגרים הוכיחו שלא נס ליחס והתחילו להתארגן בקבוצות ספורט והוקמו גם חוגי התעמלות לנשים עובדות ולעקרות בית.

קבוצת הכדורגל של בית החרושת פניציה

המגולמת במושג esprit de corps (רוח היחידה). למרות הצהרותיהם, ענף הכדורגל שבו רוח היחידה היא הערך הבולט, הוא שדיבר ללבם של החברים מן השורה.

ניתן לראות אפוא כי בהפועל התפתחו שני הכיוונים בו זמנית: האחד התפתחות עצומה של המשחקים התחרותיים כמו כדורגל, כדורסל, כדור עף וכדוריד, והשנייה - טיפוח העיסוק בתרגילי הגוף בשעות הפנאי. טיפוח זה כלל, בין היתר, את החדרת פעילות הספורט למקומות העבודה, השתתפות באירועים שלא על מנת לקבל פרס, כגון: צעדות, משחים, מירוצים, ניווט, והשתתפות בחוגים לעיסוקים גופניים, שהם על הגבול שבין הספורט לבין התחביב, כמו טיולים, מחנאות, ריקודי עם, מסעות באופניים, צלילה, דאיה ומגלשי מים.

גם הכללת "בחינת היכולת" במסגרת פעילויות הספורט שייכת לקטגוריה זו. כבר בוועידה הראשונה של הפועל ב-1930 הופיעה דרישה לבחינה ל"קבלת הציון הכללי בתרבות גופנית", תוך פירוט מדויק של קבוצות גיל ושל דרישות החובה לכל מקצוע (לרבות בחינה בתולדות הציונות, תנועת הפועלים בארץ, תנועת הפועלים בעולם, ידיעת הארץ ומצב העם היהודי בארצות הגולה). ב-1935 בוצעה "בחינת היכולת" בחיפה, בנשר ובקריית חיים, כמבחן רב צדדי, שכלל גם "תפוסת ריאות" (מדידת קיבולת הריאה בעזרת ספירומטר). בוועידה השנייה של הפועל ב-1936 נקבעה תכנית פעולה בכל ענף וענף, הונהגו בחינות בכל המחלקות והוחלט להנהיג "ציון כללי לתרבות הגוף", מבחן רב-צדדי (שממנו צמח אחר כך "אות הספורט" הממלכתי). אושרו גם פרטי הציון במבחן זה שהתייחסו לארבעה סוגי תרגילים: תרגילי עזר, תרגילי הכנה, תרגילי יסוד ותרגילי מילואים. הוועדה קבעה: "רכישת הציון לתרבות הגוף ולהגנה עצמית היא שאלת כבוד לכל פועל צעיר".

עם זאת יש לציין, כי הפועל נתקלה בקשיים רבים ליישום ולהחלת האופי העממי של ספורט הפועלים. הפעילות התמקדה לרוב בסניפים עצמם, וברוב השנים היה קושי רב ליצור קשר עם הפועל במקום עבודתו.

בתי זיקוק מארח משחק ליגה בכדורסל

חברת החשמל חיפה הצטיינה באתלטיקה

נבחרת האתלטיקה הקלה של חברת החשמל זכתה במקום הראשון בתחרויות לאלופות של מקומות העבודה בחיפה, שנערכו בימי שבת באצטדיון העירוני בחיפה. חברת החשמל צברה 82.5 נקודות, לפני המשביר המרכזי - 61, ומע"צ - 16.

גיבור התחרות היה דב זעירא מהמשביר המרכזי, שהשיג 5 מקומות ראשונים בין הבוגרים. כן בלט ברוך תורג'מן מחברת החשמל, שהיה המתחרה הרציני היחידי של זעירא.

אלה היו התוצאות: בוגרים - ריצת 100 מ' - סיחאט - 11,8 שני; ריצת 1500 מ' - יהודה פרץ (חברת החשמל) - 5:36,4 ד'; קפיצה לרוחק, זעירא - 5,72 מ'; קפיצה לגובה, זעירא - 1,55 מ'; הדיפת כדור ברזל, זעירא - 10,65 מ'; זריקת דיסקוס, זעירא - 35,40 מ'. בוגרות - ריצת 60 מ', בלהה סמואל (חברת החשמל) - 10,2 ש'; קפיצה לרוחק, מרים פרגון (מע"צ) ובלהה סמואל - 3,09 מ'; קפיצה לגובה, חנה סמואלביץ (חברת החשמל) - 1,05 מ'.

להלן תוצאות הכדורגל בתחרות על "גביע פניציה":

מנ"ח - קסטנבאום 0:2; קייזר-פרייזר - במ"ב 1:6; פניציה - מע"צ 0:4; דשנים-כימיים - דואר 0:1.

במשחק ידידותי בין קייזר-פרייזר לבין אתא הושגה התוצאה 0:6 -

בליגה לכדורעף:

לאחר המשחק בין סולל-בונה ובין חברת החשמל (1:2 לטובת סולל בונה), הסתיים הסיבוב הראשון בליגה לכדור עף במחוז חיפה. טבלת התוצאות בסיבוב הראשון היא זאת: (1) במ"ב 8- (נקודות; 2) ב"ה 658 - 7; 3) סולל בונה - 5; 4) חברת החשמל - 5; 5) בתי הזיקוק - 4.

ב-15 במאי באותה השנה נערך באצטדיון הטורניר הראשון בנוכחות מזכיר מועצת הפועלים, יוסף אלמוגי. נפתחה ליגת כדורגל בהשתתפות 15 קבוצות (הוקמה גם נבחרת הליגה שניצחה את נבחרת המשטרה 1:2), ליגה לכדורסל בת 9 קבוצות, וליגה לכדור עף בת 8 קבוצות. בגרעין הפעילות הספורטיבית ניתן למנות, בין היתר, את המפעלים ואת החברות האלה: הנבחרות של חברת החשמל, נבחרת הדואר, ב.מ.ב, דשנים, פניציה, אשד, סולל בונה, בתי הזיקוק, הימה, העירייה, מע"צ, המשביר-המרכזי, שירותי נמל, מנהלת-הנמל, קייזר-פרייזר ונבחרת הבנקים. בדצמבר 1954 נבחר יצחק פנאי למזכיר מרכז הפועל. הוא עבר לתל אביב והתמסר לקביעת התקנון ולמערכות הארגון.

בשנת 1955 הוקמה ה"מחלקה למקומות עבודה" במרכז הפועל. ריכוזה הוטל תחילה על מיכה אלמוגי, אך עד מהרה עבר התפקיד אל בועז רסנר, שהיה בעברו מפעילי הפועל בשארית הפליטה בגרמניה, ואחר כך ייסד את הפועל יפו. בכינוס הפועל השישי, שנערך במאי 1957, השתתפו 700 ספורטאים ממקומות עבודה שונים ברחבי הארץ. בכדורסל ובכדור עף ניצחו הקבוצות של סולל בונה חיפה. בתחרויות הכדורגל, הטניס שולחן והשחמט זכו מפעלים מאזור תל אביב.

השנייה הוחלט כי כל הקבוצות תופענה כשסמל הפועל מעטר את מדיהן.

לאחר שיצחק פנאי התמנה כמזכיר מרכז הפועל, עבר ניהול המחלקה למקומות עבודה והספורט העממי לידיהם של מזכירי הפועל חיפה והרכזים המקצועיים. בשנים הראשונות ריכז את הפעילות הספורטיבית במקומות העבודה אליעזר לוי, שעבד במשמר הנמל, והאחריות על מקומות העבודה חלה על הרכזים המקצועיים של הפועל חיפה, וביניהם, צבי רסנר, אברהם קליין, שרגא אשל וישראל שי.

בשנת 1957 התמנתה מרים רוזנטל למזכירת המחוז של הפועל בחיפה ולמזכירה של הפועל במקומות העבודה. הודות לנועם הליכותיה היא הצליחה לרכז את הפעילות הספורטיבית במחוז ולהניח את הבסיס לפעילות מחוזית ולשיתוף פעולה בין הסניפים השונים בתוך המחוז. מטעם ההסתדרות נטלו חלק פעיל באותה עת בניהולה של הפועל בכלל ושל מקומות העבודה בפרט, בין היתר, יוסף תמיר, אבא אברהם ויחיאל זלץ.

חותם משמעותי נוסף להתפתחות הספורט במקומות העבודה הטביעו יצחק כהנא, המזכיר הנמרץ והכול יכול של הפועל חיפה באותה התקופה (שנות ה-50, ה-60 ותחילת שנות ה-70) וכן דולק עמישב, הרכז המקצועי באותם הימים. לצדם פעלו הרכזים המקצועיים בסניפים השונים במחוז, ששמו את הדגש בפעילות עממית, כגון: מירון הכרמל, יחף מפרץ חיפה, מירון סיני ופעילויות עממיות אחרות, שהפכו במהלך השנים למסורת במחוז. הדגש השני הושם בפיתוח הפעילות הספורטיבית במקומות העבודה.

בליגה לכדורסל:

- הבנקים - אשד 45:57 (22:32); לבנקים קלעו: אבו-ראשיד (26 נקודות); ארטל (12), סלמה (16) ומרנו (5). ל"אשד": הרינג (12), עמר (16), גליזברק (13) ורזה (10).
- פניציה - עיריית חיפה 14:53 (6:15). לפניציה קלעו: חמו (47), פישר (4), ונצב (2). לעירייה: יהודה (6), משה (4), ושלמה (4).
- חברת החשמל - סולל בונה 26:38 (15:24). לחברת החשמל קלעו: מחרז (17), נהרי (6), אוחנה (4) וקנדלמן (4). לסולל בונה: רוזנבלום (10), אורנשטיין (8) וצבי (4).
- בשחמט הושגו התוצאות האלה: פניציה - המשביר המרכזי 2:3; חברת החשמל - רכבת 2:3. סה"כ היו שייכות לליגה 8 קבוצות, כשכל אחת מהן כללה 5 שחמטאים. (מתוך עיתון - חדשות ספורט 12.1.55).

מראשית ארגון הפעילות במקומות העבודה התעוררו שתי בעיות "תקניות". הבעיה הראשונה הייתה האם לשתף בקבוצות המתחרות (בעיקר כדורגל) חברים המשחקים בקבוצות המשותפות להתאחדות לכדורגל; הבעיה השנייה הייתה - מה דינם של ספורטאים, העובדים במקום שמתקיימת בו פעולת הפועל, אולם הם חברים בארגוני ספורט אחרים (מכבי, בית"ר וכו'). לגבי הסוגיה הראשונה הוחלט לצמצם בהדרגה את מספרם של הספורטאים המאוגדים בהתאחדות לכדורגל (שהרי המטרה הייתה להעסיק בספורט את אלה שאינם עוסקים בו, ולא ליצור התמודדות בין ספורטאים פעילים, כדי ל"האדיר" את שמו של מקום העבודה). ברם, הותרה השתתפותם של ספורטאי אחד או שניים, שיהיו את גרעין ההתארגנות. לגבי הסוגיה

משחק כדורעף במסגרת הליגה למקומות עבודה

מארגני משחקי הכדורעף במקומות העבודה ומנהליהם לאורך שנים רבות; מימין: א' ברנווסר, א' פרקש ומ' שטנגר

התקדמותה המטאורית של מחלקת הספורט למקומות עבודה

על פי הסכמי העבודה בין ההסתדרות ובין המעסיקים, נקבעו ימי הספורט לאחד במאי. בימי הספורט הללו נטלו חלק מאות ספורטאים מהמפעלים השונים, נפתחו חוגי התעמלות וקורסים למדריכים במקומות העבודה שנערכו במכון וינגייט, ומידי שנה עלה מספר הנרשמים למפעלי הספורט.

במועצה ה-17 של הפועל בשנת 1965 הוחלט על הקמת שני אגפים בריכוז הספורט של הפועל: האגף לספורט תחרותי (על כל ענפיו) והאגף לספורט עממי (מקומות עבודה, אירועים עממיים, נופש וספורט לבוגר וכן מחלקת הנוער). המחלקה למקומות עבודה בראשותו של משה בן-קיקי צירפה בשנות השישים והשבעים למעגל התחרויות אלפי פועלים, אך נקלעה לקשיים רבים: תקציבים מועטים, ומחסור משווע במתקני ספורט ראויים לתחרויות בענפי הספורט השונים. משה בן-קיקי הצליח, בדרכו המיוחדת, להתגבר על המכשולים. הוא שכנע את מעצבי המדיניות במקומות העבודה שמחובתם להעמיד תקציבים מתאימים ומתקני ספורט ראויים לציבור עובדי המפעלים, והצליח להבהיר להם את חשיבות הפעילות הגופנית והספורטיבית כשלעצמה, כמקדמת את בריאותו ואת כושרו הגופני של העובד וכתורמת להעלאת קרנו של המפעל בציבור (בעיקר כשהתקציב שהוקדש לקידום הספורט הוכר על ידי שלטונות המס כהוצאה מוכרת).

בשלהי שנות ה-60 ובראשית שנות ה-70 השתתפו בפעילות המחלקה למקומות עבודה למעלה מ-1000 ספורטאים בתחרויות הספורט השונות. כך לדוגמה: בשנת 1970/1971

בראשית שנות ה-60 היו מספר מועט של מפעלים שלקחו חלק בתחרויות השונות של מקומות העבודה. ענף הכדורגל היה הדומיננטי בחיי הספורט במקומות העבודה, ומדי שנה השתתפו בין 6 ל-7 קבוצות כדורגל באליפות למקומות העבודה. שחקני "נמל חיפה" היו האלופים הראשונים.

המפנה בליגות למקומות העבודה הסתמן בשנת 1960, כשמשה בן-קיקי, איש המחלקה הימית של הפועל ושופט כדורגל פעיל, החל לעבוד בבתי הזיקוק. עם הצטרפותו לבתי זיקוק הוא דרבן את העובדים להשתתף בקבוצות הספורט של המפעל וליטול חלק בליגה למקומות עבודה. כעבור שנתיים, בשנת 1962, התמנה משה בן-קיקי למנהל מחלקת הספורט במקומות העבודה. עם מינויו החל לבנות מחלקה למפעלי ספורט תוך שימת דגש בהסברה במקומות העבודה. הוא עודד את ועדי העובדים להיות שותפים מלאים לפעילות הספורטיבית ולתמיכה בקבוצות הספורט של המפעל, תוך שיתוף פעולה עם מזכירי מועצת הפועלים ביישובים במחוז ועם מחזיקי "תיק הפועל" בהסתדרות. כך הוא קידם את הפעילות הגופנית והספורטיבית בקרב הפועלים והעובדים במפעלים ובמוסדות השונים בחיפה רבתי.

בפרס השחקן המצטיין זכה זלמן ברנדל מסולתם, שהופיע בשלושה ענפים במדי קבוצתו.

לקראת סוף שנות ה-70 (עונת 1978/1979) הסתמנה נסיגה משמעותית בחיי המחלקה למקומות העבודה. המפעלים הקצו תקציבים זעירים לנושא וקבוצות רבות התפרקו. תחרויות רבות לא התקיימו כי רוב האולמות ומגרשי הספורט הפכו ל"מסחריים", והושכרו תמורת כסף רב לגורמים כלכליים שונים.

היעדר התקציבים ומגרשי הספורט הנאותים הביאו את קברניטי המחלקה לספורט במקומות העבודה לחפש פתרונות חדשים ויצירתיים למצב הכלכלי החדש. לפיכך החלה הנהלת המחלקה למקומות העבודה לנהל מערכת תקציבית סגורה ומתוכננת. לשם כך הוקצה תקציב מראש, שהתבסס על תקציבים זעומים שנתקבלו מן הפועל, מן המפעלים השונים ומן ההסתדרות וכן על תרומות, חסויות, פרסום ודמי הרשמה. המחלקה הפכה לעצמאית מבחינה כלכלית, וניהלה שוב את מפעלי הספורט במקומות העבודה לשביעות רצונם של כל הגורמים.

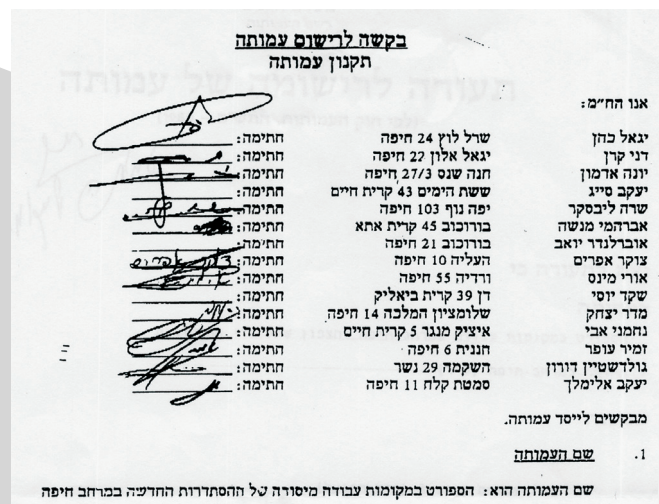
במרוצת השנים הבאות התקדמה המחלקה, השיגה הישגים מרשימים והפכה למוקד כוח לצד ועדי העובדים במפעלים השונים.

שינוי נוסף בא עם התמנותו של יגאל כהן למחזיק תיק הפועל ולמנהל המחלקה למקומות עבודה. הוא וחבריו הניחו יסודות למנהל תקין, כאשר בשנת 1999 נרשמה המחלקה למקומות עבודה כעמותת "ספורט במקומות עבודה מיסודה של ההסתדרות החדשה במרחב חיפה".

בין מטרות העמותה ניתן למנות את אלה:

- * לעודד פעילות ספורטיבית במקומות העבודה
- * להקים מסגרות תחרותיות בין מקומות העבודה בענפי הספורט המגוונים
- * לקיים קשרי גומלין ארציים ובינלאומיים עם גופים דומים.

בתום הישיבה של מזכירות מועצת פועלי חיפה חתמו 15 חברים במרחב חיפה על הבקשה לרישום העמותה במשרד

השתתפו 1,164 ספורטאים ב-81 קבוצות מתוך 31 מפעלים באזור חיפה: 15 קבוצות כדורגל, 15 קבוצות כדור עף, 15 - כדורסל, 12 - טניס שולחן, 6 - שחמט, 6 - קליעה למטרה, 2 - התעמלות ו-101 חברים למדו לשחות.

באותה שנה זכו בתארים: דואר הנדסה - בכדורגל, סולתם - בכדורסל, אגד - בכדור עף ובתי הזיקוק - בטניס שולחן. בתחרויות הארציות, שנערכו במסגרת הליגות למקומות העבודה, ובגביע ראש הממשלה בכדורגל זכתה קבוצת אגד חיפה, לפני בנק לאומי לישראל מתל אביב.

בעונת הפעילות 1974/1975 התקיימו המשחקים במסגרת 50 שנה להפועל חיפה (1974). למרות כל הקשיים התקציביים והיעדר מתקני ספורט ראויים, הצליח משה בן-קיקי לשכנע 45 מפעלים ליטול חלק בתחרויות השונות. בשנה זו השתתפו 1,200 חברים ב-95 קבוצות לפי החלוקה הזאת: כדורגל - 25 קבוצות, כדורסל - 23, כדור עף - 17, טניס שולחן - 16 ושחמט - 14.

בכדורגל זכתה במקום הראשון בלונדון-תלמה, שגברה על שחקני הנמל בתוצאה 3:1; בכדורסל זכתה חברת החשמל שניצחה את משרד הביטחון 67:43; בכדור עף גברו שחקני חברת החשמל על תע"ש צפון 2:0; בטניס שולחן זכו טניסאי מוסר צפון, שניצחו בגמר את בל"ל 5:3.

בסיום התחרויות נערך טקס, שהותיר רושם עז בקרב כל המשתתפים, ובו חולקו גביעים, מגנים ותעודות למצטיינים בתחרויות השונות וכן הוענקו גביע ההגיונות לשחקני סולתם, וגביע ההופעה הנאה והמסודרת לתע"ש.

נמוכים, להתכנס לשלושה ימי ספורט ותחרויות. ב-1989 נערכה ה"מחוזיאדה" הראשונה של מחוז חיפה בקריית שמונה כאות הוקרה ליישובי קו העימות באצבע הגליל. ב"מחוזיאדה" זו השתתפו כ-700 ספורטאים שהתאכסנו בקריית שמונה, בכפר גלעדי, בקיבוץ הגושרים ובכפר בלום. ביוני 1990 התקיימה ה"מחוזיאדה" השנייה בטבריה, שבה השתתפו כ-900 ספורטאים שהתאכסנו במלונות השונים בעיר. עיריית טבריה נתנה את חסותה למפעל הספורט, לרבות מתקנים וסיוע מעשי וכלכלי. בשנת 1991 לא נערכה "מחוזיאדה" בגלל מלחמת המפרץ, וה"מחוזיאדה" השלישית נערכה בשנת 1992 בטבריה והשתתפו בה כ-1000 ספורטאים. במאי 1993 נערכה ה"מחוזיאדה" הרביעית בטבריה בהשתתפות כ-1,200 ספורטאים. ה"מחוזיאדה" החמישית (1994) התקיימה אף היא בטבריה והשתתפו בה 1,100 ספורטאים. ה"מחוזיאדה" השישית (1995) והשביעית (1996) נערכו אף הן בטבריה וכללו כ-1000 משתתפים, אולם ב"מחוזיאדה" השמינית (1997) בטבריה השתתפו 1,600 ספורטאים ב-94 קבוצות מ-50 מפעלים ומוסדות בענפים האלה: כדורגל, קטרגל, כדורסל, כדור עף, טניס, טניס שולחן, באולינג וברידג'. בד בבד עם הגידול במספר המשתתפים היה צורך למצוא מקום חדש, ו"המחוזיאדה" ה-9 נערכה בתחילת חודש מאי 1998 באילת, בהשתתפות 1900 ספורטאים ב-8 ענפי ספורט ב-250 קבוצות מתוך 80 מפעלים ומוסדות. ה"מחוזיאדה" העשירית התקיימה באביב 1999 באילת, ובה נטלו חלק כ-2,200 ספורטאים ב-8 ענפי ספורט. סה"כ השתתפו 250 קבוצות ספורט מ-80 מקומות עבודה מכל מרחב חיפה, והיא נרשמה כגדולה וכמרשימה ש"במחוזיאדות". בעקבות הצלחת המפעל יזמה בשנת 2000 המחלקה למקומות עבודה "מחוזיאדה בינלאומית", שבאמצעותה קיוותה להפיץ את רעיון הספורט העממי ברחבי העולם ועל ידי כך להשתלב כאחת מן המדינות המתקדמות בתחום זה גם מעבר לים. באופן זה המפעל למקומות עבודה נכלל גם בליגה הבינלאומית של ספורט הפועלים. במקביל ל"מחוזיאדה" המשיך להתקיים באילת גם מפעל ה"ספורטיאדה", שהכיל את כל המחוזות של הפועל בארץ. ה"ספורטיאדה" החלה את דרכה בתחרות אלוף האלופים בכדורגל בלבד, כששתי הקבוצות הטובות מכל מחוז השתתפו בטורניר אלוף האלופים. לימים חלה תפנית, משנות ה-80 התקדמה ה"ספורטיאדה" התקדמות ניכרת, וכל מפעל שיכול היה להרשות לעצמו הן מהבחינה הכלכלית והן מהבחינה הארגונית, עשה לעצמו חגיגת ספורט במסגרת ה"ספורטיאדה", ללא כל קשר הכרחי להישגים במהלך השנה. מייסדי הפועל חיפה, לו היו חיים כיום, היו ודאי מברכים את חברי המחלקה למקומות העבודה, שהיא למעשה המחלקה היחידה ששמרה אמונים לדרכם ולתפיסת עולמם של מייסדי התאגדות הפועל.

יוסי שקד

הפנים, והיו"ר יגאל כהן נרתם יחד עם חברי ההנהלה להוביל לדרך חדשה בניהול העמותה. עם פרישתו לגמלאות של משה בן קיקי בשנת 2001 עבר תפקיד ניהול המחלקה באופן טבעי לידי יוסי שקד. יוסי שקד הצטרף למחלקה למקומות העבודה בשנת 1977 כרכז כדורסל. באותה התקופה שיחקו במסגרת המחלקה 9 קבוצות. במשך השנים מספר קבוצות הכדורסל גדל באופן משמעותי עד 49 קבוצות שמשחקות במסגרת של 5 ליגות לגברים ו-10 קבוצות בליגה אחת לנשים. בשנת 1989 הוענק ליוסי שקד האות הארצי "יקיר ספורט לעם" של מרכז הפועל. בשנת 1999 פרש לגמלאות מחיפה כימיקלים והתמסר כולו למחלקה למקומות עבודה כרכז של כל ענפי הספורט במחלקה. למרות הישגיו גרמו העימותים עם יגאל כהן, יו"ר האגפים לאיגוד המקצועי, הפועל ושל מקומות העבודה במרחב חיפה, לפרישתו בשנת 2005, לאחר תקופה של ארבע שנים כמנהל המחלקה למקומות עבודה. במסגרת המחלקה עבדו שתי מזכירות מסורות, בלה אלטיט שהתחילה את עבודתה בשנת 1971, ועם התרחבות המחלקה בשנת 1994, הצטרפה אליה גם פנינה חדד.

ספורטיאדה ומחוזיאדה

בשנת 1979 החל ביוזמת המחלקה למקומות עבודה מפעל ה"ספורטיאדה" באילת. ב"ספורטיאדה" היו ארבעה ימי ספורט מרוכזים בסוף חודש ספטמבר והשתתפו בהם כל אלופי המחוזות השונים של הפועל. לכאורה, זה היה רעיון מצוין לקיים את ימי הספורט באילת, אך בגלל מצוקה כספית נטלו חלק רק מפעלים וקבוצות שהיה ברשותם התקציב הדרוש למימון הלינה והמשחקים. על מנת לקדם בכל זאת את המסגרת של התחרויות על בסיס מרחבי הוחלט לקיים את ה"מחוזיאדה", שמטרתה הייתה לאפשר לכל הקבוצות, שאין באפשרותן להשתתף במשחקי הספורטיאדה הן בשל מצוקה כלכלית והן בגלל הישגים

אישים בולטים

מרים רוזנטל

מרים נולדה בשנת 1927 בכפר חסידים וסיימה את לימודיה בגימנסיה ביאליק בחיפה. היא התחילה את דרכה בשנת 1945 כמזכירת המוסד החינוכי בכפר הנוער הדתי בכפר חסידים.

בשנת 1950 ריכזה את הבחירות של הקונגרס הציוני בישראל. גם בעלה נתן, היה פעיל וחבר הנהלה במשך שנים רבות בהפועל חיפה. לזוג רוזנטל שני ילדים, נאוה ואמיר. בשנת 1957 שוש, אחותה של מרים, פרשה מהפועל, שם שימשה כמזכירה ומרים מילאה את מקומה.

מרים רוזנטל פעלה 20 שנה במסגרת הפועל במחוז חיפה - כמזכירת המחלקת למקומות עבודה. היא שימשה גם כגזברית של קבוצת הכדורגל. מרים המשיכה לכהן כראש "רשות השיפוט" של ההסתדרות עד שנת 1994, עת פרשה לגמלאות.

גם כיום, כגמלאית ממשיכה מרים לתרום מזמנה לציבור הגמלאים בהסתדרות.

משה בן-קיקי

משה בן-קיקי נולד בחיפה ב-13 בינואר 1936. הוא למד בבית הספר "אליאנס" ובבית חינוך תיכון. בשנת 1949 הצטרף להפועל חיפה למחלקה הימית, והיה חבר צוות בסירות ה"לווייתניות". בשנת 1952 סיים קורס של שופטי כדורגל, שפט במשך 15 שנים במשחקי כדורגל בליגות השונות וכיהן כחבר בהנהלה הארצית של איגוד השופטים. בשנת 1962

התמנה למנהל מחלקת הספורט במקומות העבודה, וריכז במשך ארבעים שנה את המחלקה.

עם הצטרפותו לבתי הזיקוק (המשיך לשפוט במשחקי הכדורגל), דרבן את העובדים להשתתף בקבוצות הספורט של המפעל ולקחת חלק בליגה למקומות עבודה.

בשנת 2001 פרש בן קיקי לגמלאות. במקומו החל לנהל את המחלקה למקומות עבודה במחוז חיפה יוסי שקד, אשר היה במשך שנים רבות אחראי לארגון המשחקים בענף הכדורסל ועוזרו של משה בן קיקי, ובמקביל ניהל את קבוצת הנשים בכדורסל של הפועל חיפה.

מרים רוזנטל - מזכירת הפועל מחוז חיפה בנאום עם סיום עונת הפעילות

במקומות העבודה בעזרת צוות אנשים מסורים ובאמצעות תקציב מאוון לשביעות רצונם של כל הגורמים.

יגאל כהן

יגאל כהן נולד בחיפה ב-31 במאי 1949. הוא למד בבית הספר "אליאנס", ובגיל עשר הוא נרשם לגדנ"ע ים והתאמן עם שאר חברי האגודות הימיות, בעיקר בחתירה בכל סוגי הסירות.

בגיל 15 וחצי החליט לקשור את גורלו עם הים ועלה על אנייה. לאחר שירותו הצבאי חזר לעבוד בצים, ובגיל 32 (1982) נבחר למזכיר חטיבת הסיפון באיגוד הימאים. משנת 1983 הפך לחבר הליכוד, ובשנת 1987 נבחר ליו"ר סיעת הליכוד בהסתדרות.

לאחר הבחירות להסתדרות בשנת 1994 חתמה סיעת הליכוד בהסתדרות על הסכם עם רשימת "רם" ברשותו של חיים רמון. בחיפה יוצגה רשימת "רם" ע"י ברוך זלץ.

מאותה השנה כיהן יגאל כהן כיו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות במרחב חיפה. בסוף שנת 1994 ובתחילת 1995 החל את פעילותו כמחזיק תיק הפועל במחוז, במחלקה לספורט במקומות עבודה ובעמותת הפועל במחוז חיפה. במסגרת תפקידו זה תמך רבות בליגות השונות שקמו במקומות העבודה.

בשנת 1999 הקים יגאל כהן, עם מספר חברים, את העמותה למחלקה למקומות עבודה, שאושרה על ידי מזכירות מועצת פועלי חיפה. הוא המשיך להוביל את המחלקה לספורט

פועלי הנמל במצעד 1 במאי 1958